Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Braşovu, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 50)

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineçă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineçă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 275.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Dumineçă, 12 (24) Decemvre 1893.

Prigonirile pentru Memorandŭ.

Braşovŭ, 11 Decemvre v.

Procurorii ungurescĭ suntŭ în trébă mare. Procesele politice rĕsarŭ ca bureţii peste nópte. Ţinta lorŭ ne este bine cunoscută. E vorba de a nimici pe cărturarii românĭ, pe aşa ḑişii „agitatorĭ", ca Ungurii dela putere sĕ se pótă apoi cu atâta mai uşorŭ împăca cu poporulŭ „blândŭ şi uşorŭ de ocârmuitŭ."

Ungurii credŭ, că déçă vorŭ delătura pe cărturarii noştri, poporulŭ românŭ nu va mai avé nicĭ priceperea, nicĭ curagiulŭ de a-şĭ mai apĕra drepturile sale încălcate, ci va fi bunŭ bucurosŭ sĕ se lase a fi guvernatŭ de ei după placŭ şi poftă, fără de-a mai ḑice nicĭ cârcŭ.

Ca sĕ pună vêrfŭ prigonirilorŭ în contra cărturarilorŭ românĭ, stăpânirea ungurésçă a pornitŭ acum unŭ mare procesŭ politicŭ chiar şi în contra comitetului centralŭ alŭ partidei nóstre naţionale, procesulŭ pentru Memorandŭ.

Scimŭ, cu câtă patimă şi ură a fostŭ întimpinată în anulŭ trecutŭ, de către adversarii noştri, deputaţia română, care a mersŭ cu Memorandulŭ la Viena. Patima şi ura a ajunsŭ până acolo, încâtŭ conducĕtorulŭ deputaţiei şi soţii sĕi fură atacaţĭ de furia plebei maghiare de pe strade, bombardându-li-se casele cu petrii şi fiindŭ insultaţĭ şi ameninţaţĭ în felurite chipurĭ.

Fost'a vorbă prin foile ungurescĭ, că deputaţia română n'a mersŭ la „Regele", ci la „Impĕratulŭ" şi alte de acestea, numai ca sĕ pótă cârti în contra ei şi a scopului, ce l'a urmăritŭ cu Memorandulŭ.

Şi care a fostŭ scopulŭ Memorandului? Avut'a elŭ de scopŭ sĕ arate domnitorului nostru, că Românii suntŭ gata a se rĕsvrăti în contra legilorŭ şi a ordinei publice? „Nicĭ de cum! O petiţiune, — şi Memorandulŭ n'a fostŭ, decâtŭ o petiţiune la Corónă — n'a pututŭ sĕ aibă o asemenea ţintă. Ceea ce au urmăritŭ Românii cu acéstă petiţiă a fostŭ simplu numai de-a arăta Monarchului adênca lorŭ nemulţămire cu starea lucrurilorŭ şi îndeosebĭ cu legile asupritóre, ce s'au adusŭ în paguba intereselorŭ lorŭ de viéţă naţională, şi de-a cere îndreptarea relelorŭ prin intervenţiunea Corónei, se 'nţelege că numai cu mijlócele legale şi constituţionale, ce-i stau la disposiţiă.

Nicĭ că se putea cere şi aştepta alt-ceva dela Suveranulŭ nostru, ca celŭ dintâi factorŭ constituţionalŭ în statŭ.

Cu tóte acestea, procurorulŭ dela Cluşiu găsesce, că în Memorandŭ s'ar fi agitatŭ în contra legilorŭ ungurescĭ, că cu deosebire s'ar fi agitatŭ în contra legei de uniune.

Scimŭ noi fórte bine, ce înţelegŭ contrarii noştri sub „agitare": orĭ şi ce nu se unesce cu părerile şi vederile lorŭ. Amŭ ajunsŭ aşa departe încâtŭ şi aceea ni-se împută aḑĭ ca agitare déçă vorbimŭ şi simţimŭ românesce. Cu atâtŭ mai multŭ suntemŭ acusaţĭ, că agitămŭ atuncĭ, când ne arătămŭ nemulţumirea cu stările de faţă asupritóre.

Numai aceia nu agitéză, carĭ se închină orbişŭ celorŭ dela putere şi găsescŭ, că tóte câte le-au făcutŭ ei, cu singurulŭ scopŭ de-a înainta numai interesele maghiarismului, au fostŭ bine şi înţelepţesce făcute.

Dér Românii, afară de doi-trei renegaţĭ, pe carĭ nu-i mai putemŭ considera ca Românĭ, suntŭ aḑĭ cu multŭ mai deştepţĭ şi conscii de naţionalitatea lorŭ, decâtŭ ca sĕ se mulţumésçă a figura în statŭ numai ca materialŭ de maghiarisare. De aceea ei au luptatŭ şi luptă necurmatŭ pentru a face sĕ li se respecteze individualitatea naţională, sĕ pótă trăi şi ei cu drepturĭ egale politice-naţionale, alăturĭ cu conlocuitorii lorŭ maghiarĭ.

Memorandulŭ n'a fostŭ, decâtŭ unŭ mijlocŭ de a face sĕ li-se uşureze acéstă luptă legitimă de păstrare şi de apĕrare a naţionalităţii lorŭ, apelândŭ la factorulŭ supremŭ în statŭ pentru a veni în ajutorulŭ dreptăţii, care a fostŭ atâtŭ de multŭ sdruncinată printr'o politică unilaterală şi netolerantă.

Dér adversarii noştri tocmai în acéstă nisuinţă a Românilorŭ, de-a face sĕ li-se recunóscă şi dreptulŭ lorŭ de esistenţă naţională în statŭ, vĕdŭ cea mai mare cutezare şi agitare contra statului, pe care ei îlŭ privescŭ ca o proprietate esclusivă a rassei maghiare.

De aceea ei au vĕḑutŭ cu ochĭ rĕi faptulŭ însu-şĭ, că Românii au petiţionatŭ în favórea drepturilorŭ lorŭ naţionale la corónă şi acum, prin procesulŭ intentatŭ pentru Memorandŭ, nu ţintescŭ la alta, decâtŭ a sparge rêndurile celorŭ ce luptă pentru programulŭ nostru naţionalŭ, care cuprinde dorinţele şi postulatele nóstre.

Ungurii dela putere speréză, că lovindŭ astfelŭ nemilosŭ în cărturarii neamului nostru, vorŭ face sĕ înceteze cu încetulŭ lupta nóstră pentru realisarea programului naţionalŭ şi poporulŭ, înspăimêntatŭ de prigonirile necurmate, sĕ se înstrăineze de gândulŭ de a-şĭ croi o sórte mai bună şi mai démnă naţională în acestŭ statŭ şi sĕ se mulţumésçă cu sórtea ce 'i s'a pregătitŭ şi 'i se pregătesce.

Dér speranţele contrarilorŭ noştri suntŭ şi vorŭ rĕmâné zadarnice Ei se înşélă amarŭ de totŭ, déçă credŭ, că programulŭ nostru naţionalŭ n'are rădĕcină în poporŭ, şi că cu prigonirĭ şi cu terorisărĭ ar fi cu putinţă a-lŭ înstrĕina pe poporŭ de cărturarii sĕi, conducĕtorii firescĭ ai neamului, şi a-lŭ împinge în braţele stăpânirei.

Prea viu a pĕtrunsŭ simţulŭ naţionalŭ în şirurile poporului românŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ, decâtŭ ca sĕ se pótă stînge foculŭ sfântŭ, ce-lŭ însufleţesce pentru drepturile şi cultura naţională. Este prea viuă consciinţa naţională în sînulŭ poporului nostru, decât ca duşmanii limbei şi ai naţionalităţii lui sĕ-lŭ mai pótă desbina şi înstreina de causa naţională.

In faţa năvalei cumplite, ce o dau asupra nóstră cei dela putere, nimicŭ nu ne va puté aşadér apĕra mai bine şi mai sigurŭ, decâtŭ déçă ne vomŭ strînge rêndurile cu firma hotărîre, de a nu renunţa la drepturile nóstre şi la viéţa nóstră naţională nicĭ într'unŭ chipŭ şi nicĭ într'o împregiurare. Statornicia în luptă li-a ajutatŭ şi contrarilorŭ noştri de-a dobândi drepturile şi libertatea. Acéstă statornicia va ajuta sĕ isbutésçă şi causa nóstră faţă cu nedreptăţirile lorŭ.

Procesulŭ pentru Memorandŭ.

Reproducemŭ aicĭ, pentru cetitorii noştri de Dumineca, partea din urmă a **actului de acusaţiune** alŭ *procurorului superiorŭ din Cluşiu, Vita Sandor*, în procesulŭ intentatŭ pentru rĕspândirea Memorandului:

Atuncĭ, când comitetulŭ de 25 a hotărîtŭ şi a luatŭ spre efectuire rĕspândirea Memorandului în limbile română, germană, maghiară, italiană şi francesă, care Memorandŭ cuprinde *negarea legalităţii şi puterii obligătóre a legii despre uniune*, membrii numitului comitetŭ au comisŭ acelŭ delictŭ de agitaţiune cuprinsŭ în §§ 173 şi 171 ai codicelui penalŭ, a cărui făptuire stă în rĕspândirea tipăriturei, care cuprinde în sine atacarea puterii obligătóre a legii.

Dintre membrii numitului Comitetŭ de 25 ,murindŭ în intervalŭ de timpŭ Gavrilă Manu şi Ludovicŭ Csato, contra lorŭ nu potŭ ridica acusă.

Ridicŭ însĕ acusă, pentru comiterea aceleia, pe basa §§ 171 şi 173 citaţĭ mai susŭ, contra membrilorŭ desŭ amintitului comitetŭ de 25 numiţĭ mai josŭ, — şi anume contra lui:

1) Dr. Ioanŭ *Raţiu*, advocatŭ, locuitorŭ în Sibiiu.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Mihai Cerchezŭ*)

Din viaţa Pescarilorŭ Dobrogenĭ.

Apa se ridică valurĭ, valurile isbescŭ cu tăriă în malŭ, producŭ unŭ sgomotŭ asurḑitorŭ şi se retragŭ îndĕrĕtŭ, lăsândŭ în urma lorŭ spumă şi nisipŭ.

Mihai Cerchezŭ, culcatŭ pe malŭ, cu capulŭ răzimatŭ pe mânĭ, privesce marea, valurile, lumina alburiă abia sclipindă a farului, cerulŭ acoperitŭ de norĭ marĭ negri, repede goniţĭ de vêntulŭ tomnaticŭ, marginea lunei, ce se ridică de-asupra stufărielorŭ mlăştinei la drépta şi la stânga o mulţime de foişóre de pe la casele Caterlezenilorŭ.

Satulŭ încă nu dórme. Câte odată strigătulŭ: he—o—ho—ho! adusŭ de vêntŭ din partea mărei, anunţă sosirea întârḑiatului pescarŭ; atuncĭ se vede, cum o lumină se deslipesce de la vr'o casă şi se mişcă spre malulŭ Dunărei, semnŭ că sositulŭ e auḑitŭ de ai sĕi, carĭ îĭ vinŭ în ajutorŭ la descărcarea peştelui.

Mihai Cerchezŭ, vocea fiă-cărui omŭ din satŭ o cunósce bine, la fiă-care strigătŭ elŭ şoptesce: a sositŭ cutare; şi pentru a se încredinţa, ridică puţinŭ capulŭ şi privesce lumina.

— Tocmai, nu m'am înşelatŭ...

După asta din nou cade cu capulŭ pe mână.

Peste câtŭ-va timpŭ din nou unŭ: he—o—ho! şi din nou Mihai şoptesce: moşŭ Lazărŭ de astă dată a prinsŭ şi elŭ ceva.

Vremea trece, luna se ridică de-asupra stufăriilorŭ mlăştinei, şi pescarulŭ urma a numĕra pe cei sosiţĭ din mare.

Ast-felŭ sosiră Butucŭ, Iordanŭ, Andruşca Cosoi şi mulţĭ alţii; dér cela pe care îlŭ aştepta Mihai nu sosea.

— A întârḑiatŭ afurisitulŭ meu, póte că nicĭ nu vine!..... numai degeaba tremurŭ aicĭ, mama m'a fi aşteptândŭ..... biata nu póte adormi! O, afurisitulŭ! Sĕ n'aibă norocŭ sĕ fiă îngropatŭ.... şi déçă va fi, sĕ-i fiă ţărîna ca pétra de grea!

Mihai tăcu, căcĭ unŭ glasŭ bine, prea bine cunoscutŭ s'audi strigândŭ: hi—hi!

A sositŭ în sfêrşitŭ! spuse pescarulŭ par'că uşuratŭ!

— Sĕ-i arĕtŭ eu casă, de casă nu se satură.

Elŭ din nou se trânti, schimbândŭ însĕ posiţia şi privindŭ acum spre satŭ.

Vêntulŭ par'că mai încetase, séu că pescarulŭ înferbintatŭ de gândurile, ce îlŭ turburau, nu-lŭ simţea.

— Mai aşteptŭ, mai aşteptŭ, am răbdare de măgarŭ, gândea Mihai, privindŭ cum ultima lumină se stinse şi satulŭ s'acufundă în întunerecŭ.

Adevĕratŭ, omulŭ ăsta are răbdare.

De cincĭ anĭ, de la mórtea tată-sĕu plătesce mereu datoria lăsată de bĕtrânŭ cămătarului Spiro, însĕ abia póte plăti camăta.

Acum o lună, Spiro îĭ spuse: „nu mai potŭ aştepta Mihai, banii toţĭ sĕ-mĭ aduţĭ, séu îţĭ vêndo casa, ai priţeput'o?"

— De unde se iau atâţea banĭ de odată, chir Spiro?

— Bre...e...e? vinde casa.

— Cui s'o vêndŭ, şi unde sĕ trăescŭ cu mama?

— Prostŭ de capo, bre, bunŭ pescarŭ ma prostŭ de glavaţina... Eu cumpăro, bre Mihai, eu! Muta-te cu bĕtrâna la mine, ţi dao casă, ţi dao!

— Nu potŭ, chir Spiro, s'o vêndŭ, nu potŭ; după mórtea mamei fiă; acum însĕ nu potŭ!...

— Nu poţo? Atunţĭ poto eu!

La o sĕptĕmână casa a fostŭ pusă în vênḑare. Greculŭ scia bine, că bietului pescarŭ e cu neputinţă a găsi 200 de lei, şi adevĕratŭ, nu putŭ găsi nicăirĭ.

Ḑiua de mâne era ultimulŭ termenŭ de plată. Ca mâne nicĭ bĕtrâna nicĭ elŭ nu vorŭ avé unde sĕ-şĭ odihnésçă trupulŭ obositŭ de lucru.

Astăḑĭ diminéţă încă Mihai mai vorbi cu Greculŭ, îlŭ rugă sĕ-lŭ mai lase, îlŭ rugă sĕ-i schimbe poliţa, ḑicêndŭ că pentru dênsulŭ e totŭ una, că elŭ Mihai nu prea ţine la casă, dér bĕtrâna, mă-sa, vrea sĕ móră în casa sa bĕtrânească.

Chir Spiro refusă: „banii, séu vêndo casa!" Iĭ plăcuse loculŭ lui Mihai, acolo malulŭ eşa de departe în gura Dunărei şi era acoperitŭ de nisce sălcĭ marĭ şi stufóse. — „Acolo o cârciumuliţă, se gândea Spiro închiḑêndŭ ochii, e lucru mare! Fiă-care pescarŭ pornindŭ în mare trebue sĕ trécă pe dinaintea stabilimentului meu; şi Rusulŭ póte óre sĕ trécă pe lângă vr'o cârciumă, ca sĕ

*) Din Volumulŭ III de schiţe şi Novele, de V. *Crasescu.*